

უკანასკნელი აღწერილობის ანგარიშით,
რესეტში ამჟამად 390 საქალებო და საკაცე-
ბო მონასტერით და ამ მონასტერებში 21,
802 ბერ-მოლოზანი სცხოვრებს.

ამას წინათ ქალაქში მოვიდა ტელეგრამმა, რომ ნიკი-ნოვ გორიოდის (მაკარიის) იარმურკა იწვისო. ამ ვარემოვებამ ზოგიერთი ჩვენებური ვაჭრები ძალიან შეაშინა. ბოლოს აღმრჩნდა, რომ ცეცხლი მართალია გაჩენილა ამ ქალაქში, მაგრამ მთელი იარმურკა კი არ დამწერა. ზორცელათ ცეცხლი ერთს დიდ ნავა მოჰკი-დებია, რომელიც მდინარე ოკაზე ყოფილა კაჩერებული და თელით ყოფილა სახსე; მე-რე აქედამ სამი თუ ოთხი სხვა საქონლით მახსე ნავი გადამწერა და რამდენიმე სახლი. სხვ რომ, ამბობენ, სულ რამდენიმე მილიონის ჩინი მიუტა რუსის ვაჭრებისთვის ამ ცეცხლისათ.

ჰეთეროდურლში 1865 წლიდამ მუნჯებისა-
თვის ცალკე სასწავლებელია გამართული,
მარშან ამ სასწავლებელში 107 მუნჯი ვაჭი
ყოფილა და 66 ქალი. ამ სასწავლებელში
კაუებსა და ქალებს ყველას, წერა-კითხვას და
კაცის ლაპარაკის გაგებას გარდა, აგრეთვე
რამე ხელობას ასწავლან, იმისთვის რომ სწავ-
ლის შესრულების შემდეგ, თავიანთი თავის
ჩენა შეიძლონ.

ԱՐԵՎԻ մՅայնցու

၂၃၂၈(၂၁၂၀)

G o g h o g s a

(«დღიუების» კოლრესპონდენცია)
(დასასრული)

განდა ამ გვარათ განწესებული ჭარისა,
მცეიცარის კავშირს ჰყავს კიდევ თავის-
უფალ მსროლებლთ საზოგადო-
ებები, რომელნიც, როგორც ზეპი-
ორვე, ყოველ შემთხვევისათვის მზათ არიან
თავის სამშობლოს დახმარონ.

«თავისუფალ მასროლთ საზოგადო-
შებს» შეადგენენ კაცები, რომლებიც, გარდა
აქტორთა და მუსიკოსთა, მაგრამ ასევე მარტინის

აძინობის დროსა, არაეთარ სამხედრო
ანონს არ ემორჩილებიან, რომლებმაც იცი-
ნ მარტო თავიანთი თოვლები და კიდევ
ოველი მამულის შეიღის ვალი. როგორ
დგებიან ამ გვარი საზოგადოებით, მეოთხა-
ენ? აქ არავინ ძალას არ ატანს, რომ ამ
ვარ საზოგადოებაში წევრათ ჩაეწერონ: ამ
აქმეში ყველაფერი სურვილზე და თავის ნე-
აზე არის დამოკიდებული და აი ამ საშუა-
ლებით ყოველ შევიცარის ქალაქში ათი
მისთანა საზოგადოება რომ იყოს ცოტა.
ითოვ საზოგადოებას შეადგენს ხან სამოცი
ა ხან ასამდე წევრი, რომლებსაც თავიანთ
აღაქში აქვთ გამართული სასროლი ადგი-
რი და მიზანი, სადაც კვირაში ერთხელ თა-
სუფალ დროზე მიღიან, სროლაში გასავარ-
იშებლათ. 48 წელიწადი მას აქეთ (1824)
ოცა ციურიხში ითქვა პირველათ, რომ «შე-
რთებულ მასროლო დღესასწაული» (Eidgeno-
sisches Schützen fest) და «თავისუფალ მას-
როლო საზოგადოება» დარსებულიყო შეე-
ცარიაში, რომლის მიზანი მაშინ იყო დაახლაც
რის: შეერთება, იარაღის გაუმ-
ობესობა, სროლაში გაწერ-
ნა და ამ რიგათ ზრუნვა და სი-
ვარული საერთო სამშობლო
სად მი. ერთი ნაწილი ამ დღესასწაულის
იზნისა ხომ სისრულეში და წარმატებაში
იდის, ამას ის ამტკიცებს, რომ 1824-ში

დასწრებულან 229 თავისუფალი მსჩოლელი
და ამჟამათ კი საზოგადოთ მთელი შეეიცა-
რის კავშირის «თანამდებობა მასროლთ სა-
ზოგადოების» წევრნი 10,000 კაცამდე ითვ-
ლება. აი როგორ გამოხატა ერთმა ორა-
ტორმა ამ წარმატების მიზეზები: «რატომ მიღის
წარმატებაში ჩევნი საზოგადოება? — იმიტომ,
სთვევა იმან, რომ «შეერთებულ მასროლთ
დროშა» ააროს კიდევებიდამ მუდამ თოვლით
დაფარულ მთებამდისინ, ბოლენის ტბილამ
ლებანამდის, ერთი ქალაქიდამ მეორემდი და
ერთი სოფლიდამ მეორე სოფლამდი მოაგზა-
ურობდა, დაფარფარებდა და იწვევდა თავის-
უფალ მასროლთ, რომელნიც თავის მფარ-
ველობის ქვეშ მიჰყავდა; იმიტომ კიდევ, რომ
მშობლები თავიანთი შეიღებით, კანტონე-
ბის უფროსნი და სხვა და სხვა საზოგადოე-
ბები, ბოლოს შეეიცარის ხალხის პატივის-
მცემელნი და თანამერჩნობელნი — მოიჩეარო-
დენ ამ დღესწაულზე, რომ უმთავრესს

თან და ამრიგათ ამ ხალხთან ერთად ესია-
მოვნათ!!..” ამ გვარ თავისუფალ მასროლო
საზოგადოების მომპონებელს და მის წევრების
წამხალისებელს დღეს დღესასწაულობენ წელს
ციურის ში. ეს დღესასწაული 1870-ში უნდა
ყოფილიყო, მაგრამ, როგორც მყითხველმა
იცის, ამ წელში ეს საქმე შეუძლებელი იყო,
რადგანაც იმ ფამიათ მთელ ეკროპას სულ
სხვა «დროს სასწაული» ადგა. «როდესაც,
რომ ყველაფერი მომზადებული გვერნდა
თითქმის, სთქვა ერთმა ორატორმა, დღესას-
წაულისათვის, მაშინ ატყდა ის საშინელი
ომი ფრანცუზებსა და ნემეცებს შეა, რომ-
ლის სიახლოეს გხვდიდა იძულებულს, რომ
ჩვენი დღესასწაული მიგვეტვებინა. დრომ-
დისინ. რამდენიმე ჩვენი მამულის შეიღნი
დაიარადებულნი იჯგნენ სამზღვარზედ, რომ
ჩვენი ნეიტრალიტები დაეცვათ. შეომართ მხა-
რეთ შეა ფიცხელი ომი გვიმტკიცებდა, რომ
იმას ისე მაღლ არ მოელებოდა ბოლო და
ამ რიგათ ჩვენი დღესასწაულიც შორს უნდა
გადაგვედვა; არც შეგვერიდა დღესასწიუ-
ლობა იმ დროს, როდესაც მთელი ეკროპა
შიშა და მწინარებაში იყო...»

მართლაც ამ მიზეზით გადადვეს დღესას-წაული, სანამ ომი დასრულდებოდა და ამ გვარათ მთელი ეკრანპაც მოისცენებდა, რომ ყველა იმის სახელმწიფოებს მიეღო მონაწილეობა ამ დღესასწაულში.

ეს ღრო ა გახდა ეს 1872 წელი, რო-დესაც ციურისის კანტონში თავის დედა ქა-ლაქში — ციურისში — იყიდა ამ დღესასწაუ-ლის დღესასწაულობა. — რომ გამბობ «იყი-რა», მეთქი, ამით სრულებით არ მინდა ესთქვა, რომ ვითომშიც ყველაფერი ხარჯი დღესასწაულისოფის ციურისის კანტონის იყო. არა, რაღანაც დღესასწაული ფედერალუ-რი და მთელი შვეიცარიის კავშირისაა, ამი-სათვის სათითოთ ყველა კანტონები გალდებული არიან ამ დღისათვის რამე ხარჯი გამოიღონ და ან აჩამე გვარათ მიი-ღონ მონაწილეობა. მე არ შემიძლია, ნამ-დვილ დახარჯული ფულის ანგარიში მოვიყვა-ნო, მაგრამ რომ ვხედავ თვალ გადუშვედნელ მეიდანს, ქალაქის გარეთ, ამ დღისათვის მოკაებულს, ხელათ აშენებულს ვაება რამ ლამაზს ხის შენობებს, ამ უკანასკელებში გაყანილ გაზია და შადრევანებსა, გამართულ ელექტრიულ ზარებს და სხვას, — ყველა ესენი რომ გამოიგანვარი შოს კაცმა, ცოტა არ უნ-და გამოვიდეს. მარტო მთელი დღესასწაუ-ლის განმავლობაში შემოსავალი დახლოვე-ბით 330,000 ფრანკი არის. იმაში იანგარი-შეთ — ერთს მილიონამდე გაყიდული პატრო-ნები, თითო 35 სანტიმათა, და კიდევ რეს-

დღე საშუალ რიცხვით 4000 კაცის საღილი; თითო 2,80 სანტიმათ, — აქედამ შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ამისთანა შემოსავალთან ხარჯაც დიდი უნდა გასულიყო. თუ კი ამ დღე-საწაულისაგან შვეიცარიის კავშირი რამე სარგებლობას არ მოელოდეს, მეჩრემნეთ, შვეიცარიის ხალხი იმდენათ დახელოვნებული და პრატიკული ჭკვის მქონე ხალხია, რომ ამისთანა უზომო ხარჯს არ გასწევდა.

როგორც სახელიდამაც სჩანს, უმთავრესი ადგილი ამ დღესაწაულში სროლის უნდა ჰქონოდა: კარგს მსროლელს, რამდენჯერმე ნიშანში ამიღებით, შეეძლო მოვა 10 ფრანკიდამ 5,000 ფრანკამდე პრაზი—ზოგი ფულათ და ზოგი ვერცხლისა თუ ოქროს ნივთის. პრაზები ანუ საჩუქრები, რომელთაც თუ ფული და თუ სხვა და სხვა ძეირფასი ნივთები შეადგენდნენ, იყენენ შემოწირულნი, როგორც ყველა კანტონებიდამ თითქმის, აგრეთვე იმ შვეიცარიელებიდამ, რომლებიც სხვა და სხვა სახელმწიფოებში ცხოვრებენ და აგრეთვე იმ სახელმწიფოებიდამაც, რომლებიც თანაუგრძნობენ შვეიცარიას ამგვარ საქმეში.

სროლი იყო გამართული ორს გრძელს — 150 საექიზე დაშორებულს — სახლებს შუა. ორივეში იყო სამიზნებელისათვის ადგილი დაყოფილი, საიდამაც ისროლნენ. აი ამ სახლებს შორის ყოველ მიზნიდამ თავიათ სამიზნებელამდი იყო გაყვანილი ელექტრიული ხარები, იმისათვის რომ ნიშანს მიარტყამდა ეინშე თუ არა, მაშინვე შეეტყობინებიათ იმ კაცისათვის, საიდამაც ისროლეს. აქვე ისიც უნდა დაუმატოთ, რომ სროლის ნება ყველას ქონდა, ვინც ამ ნების ბილეთი კი იყიდა, თუგინდ აქაური ყოფილიყო, და თუგინდ უცხო ქვეყნელი.

იმ შენობებში, რომლებიც ამ დღესასწაულისათვის იყენენ აშენებულნი მეიდანზე, ერთი ვეება რამ შენობა სასტუმრო იყო, მშენივრათ გაწყობილი შადრევანებითა და ამისთან გაზით განათებული, სადაც ყოველ დღე 4000 კაცს თავისუფლათ შეეძლო ერთად სადილი ეჭამა. ამ სახლშივე იყო სადილობიდამ დაწყებული ღამის ოერთმეტ საათამდისინ კონცერტები და აქვე ხედ შუა ადგილის იღვა ტრიბუნა, საიდამაც ყოველ სადილობის დროს, ვინ იცის, რომ დენი მშერვალე «სიტყვები» წარმოითქვა თუ ქაურებისაგან და თუ სტუმრებისაგან. მე ძლიერ ვსწუხვარ, რომ ამდენ შვენერ «სიტყვებიდამ» ერთი არ შემიძლია გაგაონო, ქითხველო. ისე სიჩქარით, როგორათაც მე მ წეროლს ესწერ და ამის გამოვგანას ვემურები, რმათი რომლისამეს გადათარგმნა ძლიერ გასაჭირი იყო, და ესეც რომ არ ყოფილიყო, მე ვიწერულობ, რომ იმისთანა იოტყვები, რომლების წარმოთქმაზედაც მე დავსწარო . . . . .

— ამისთანა სიტყვები, ვამბობ, ძრიელ გაჭირვებით იშოვნიდნენ ადგილს «დროებაში», სხვა და სხვა მიზეზებისა გამო... და რაც შეება იმას, რომ მ სიტყვებიდამ ზოგიერთი ალაგები ამომექრიფა—ეს იმათი დამახინჯება და ამ გვარათ მეუწყარებელი ცოდვა იქნება ჩემგან.

1824—1872 წლამდისინ ეს მეოცდაოთხჯერ არის ამ გვარი დღესასწაულობა მევიცარიის უმთავრესს კანტონების ქალაქებში. მაგრამ, როგორც ბევრისაგან გვიგონე, სე ყოველ მხრით მშენიერათ, ამოდენა ალხის თანდასწრებით და დროს გასატარებელი ადგილებით, როგორც წელს არის, კი რასად არა ყოფილა ჯერ... ერთი აქაური გარეული სამართლების სამართლების არა და არა მეოცდაოთხჯერ... ერთი აქაური გარეული სამართლების სამართლების არა და არა მეოცდაოთხჯერ...

ოდესში ეთქმის საქვეყნო ქალაქისტების წერძები კუნდა და დაურქვასო. — ვინ იცის, რომელ სახელ-მწიფოდან არ მოვიდა ხალხი, რომ ამ დღე-საწაულს დასწრებოდა! თითქმის მთელი შეეიცარია აქ იყო; ამას გარდა რამდენი მოვალენენ თუ მსროლელნი და თუ ისე, დროს ვასატარებლათ, ამერიკიდამ, ინგლისიდამ, ათლანტიდამ და გერმანიდამ. მთელი ორი კვირა ისე გატენილი იყო ქალაქი, რომ ქუჩებზე სიარული სჭირდა, და დღე-საწაულის მეიდანზე ხომ რაღა მეთქმის: ეკ-რაფერმა, ეკრც პირველი დღეების წვიმებმა და ეკრც უკანასკნელათ საშინელმა სიცხეებ-ა ვერ დაკავა ხალხი შინ; ყოველი კაცი მიეჩაროდა სადღესასწაულო მეიდანზე და იქ ძაბუქებდა მთელ დღეს.

თვითონ ციურისმაც ჩოგორდაც სულ
ხეანაირი სახე მიიღო: სახლს ვერ ნახაშდი
ქ, რომ ზედ ერთს ან ორს თუ ციურისმა
კანტონისა და თუ ფედერალურ ბაზრალების
რ დააფარფარებდა ქარი, რომლებიც ასეთ
მეცხედულობას პალევდნენ ქალაქს, თითქოს
ს წითლათ, თეთრათ და ცისფრათ აყევე-
ულათ და ან თითქოს ზაფხულის სტადი
ხევა ფეროვანი პეპლების გროვა დასხმია
იაგდაო... როგორც სახლები, ისე მათი პატ-
რონებიც და სტუმრებიც აჭრელებულნი
აყვნენ სხვა და სხვა მენდლებითა და მატე-
რიებითა, რომლებზედაც ამ დღესაწაულის
მძლევა და ფედერალური გერბი იყო
მოჭრილი და გამოხატული.

ასე, მკითხველო, ყველა ამ ქალაქის და
ალხის გარეგან შეხელულობასთან, მოძრა-
აბასთან, საზოგადო ქეიფთან და სიხარულ-
ან ყოველ ქალაქის კუთხეში და სადღესას-
წაულო მეიდანზე, სხვა და სხვა ნაირ ნაცი-
ნალურ სიმღერებთან მიამატე გაუწყისარე-
ელი თოფის სროლა დილის 8 საათიდამ,
ალამოს 8 საათამდე — და ხანდისხან, ხალი-
სროლელი საზოგადოების შესაგებებლათ,
არჩაზნის ქუხილიცა და დღესასწაულის სუ-
ათიც ეს იქნება.

ବୋର୍ଡିଙ୍, 24 ପ୍ଲଟ୍ସ୍, 72

საფრანგეთი

ამ უკანასკნელ დღეებში მოსული გაზე-
იერიდამ ვტყობულობთ, რომ საფრანგეთის
ესპინი საქმე ძალიან კარგათ წასულია. მცით-
ველმა იცის, რომ შშართებლობას უნდოდა
ორტრიბუციის ვალის გადასახდელათ სამრ
ილიიარდი და 300 მილიონი ფრანკი ესესხ
ა ამის თაობაზე ხელის-მოწერა იცლის 17
და 18 ივნ დანიშნული. იცლის 20 სა-
კრანგეთის ფინანსის მინისტრმა გამოაცხადა
აციონალურ კრებაში, რომ რამდენიც გვჭი-
ონდა, იმაზე ბევრათ უფრო მომეტე
ული ფული გვასესხესო. მართლაც, უცხო-
ვეყნელ ბანკირებსა და კაპიტალისტებს გარ-
და, თვითონ საფრანგეთის ქალაქებში და
ოფლებში ხალხი უკანასკნელ ფრანკს აძლევ-
და თურმე თავის სამშობლოს განსათავისუფ-
ლებლათ. ამ გარემოებაშ ძალიან გააჩნევა
აზოვგადოთ ფრანკუზები და განსაუთრებით
მათი ახლანდელი შშართებლობა. ამას გარ-
და საფრანგეთში წევს ძალიან კარგი მოსა-
ულია თურმე ასე, რომ ფინანსის მინისტრმა

1824—1872 წლამდისინ ეს მეოცდა-
ოთხჯერ არის ამ გვარი დღესასწაულობა
მცემულის უმთავრესს კანტონების ქალაქებ-
ში. მაგრამ, როგორც ბევრისაგან გავიგონე,
სა ყოველ მხრით მშენირათ, ამიდენა-
კალხის თანდასწრებით და დროს გასატარე-
ბელი ადგილებით, როგორც წელს არის, კი
რჩხად არა ყოფილა ჯერ... ერთი აქაური გა-

— ამბობენ, ნაციონალურ კრებას საფრან-
გეთის კალონიების შესახებ ახალი კანონების
გამოცემა უნდაო. ზოგიერთი დეპუტატები

